

HU

HU

HU

EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2010.7.19.
COM(2010)390 végleges

**A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK,
AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK
BIZOTTSÁGÁNAK**

az európai kulturális menetrend végrehajtásáról

SEC(2010)904

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

az európai kulturális menetrend végrehajtásáról

1. BEVEZETŐ

A kultúra az európai projektben kiemelt fontossággal bír, hiszen erre a sarokköre épül az „egység a sokféleségben” európai uniós eszméje. A kulturális sokszínűség tiszteletben tartása és a közös értékek mentén történő összefogás képessége együttesen biztosítja az Európai Unióban a békét, a jólétet és a szolidaritást. Napjaink globalizálódó világában a kultúra egyedülálló szerepet játszhat az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedést célzó európai stratégiában, mivel világszinten mozdítja elő a stabilitást, a kölcsönös egyetértést és az együttműködést.

Az európai kulturális menetrend¹ 2007-es elfogadása új fejezetet nyitott az európai szintű kultúrpolitikai együttműködésben. Ez volt az első alkalom, hogy minden partnert – európai intézményeket, tagállamokat és kultúrával foglalkozó civil társadalmi szervezeteket – összefogásra buzdítottak az alábbi, egyértelműen meghatározott, közös célok elérése érdekében, amelyeket a Tanács is támogatott²:

- a kulturális sokféleség és az kultúrák közötti párbeszéd támogatása
- a kultúrának mint a kreativitás mozgatórugójának a támogatása
- a kultúrának mint az EU nemzetközi kapcsolataiban kulcsszerepet játszó tényezőnek a támogatása

A menetrend az együttműködés elősegítésére a kultúra területén újnak számító munkamódszereket vezetett be:

- a nyitott koordinációs módszer (OMC) alkalmazása a Tanács 2008–2010-es kulturális munkatervében³ meghatározott prioritásokkal kapcsolatos szorosabb tagállami együttműködés érdekében,
- a civil társadalommal a kultúráról folytatott párbeszéd szerkezetének javítása vélemény- és információcserére szolgáló platformok segítségével.

A jelentés célja

Ez a jelentés a menetrend három célkitűzésének megvalósítása során európai és nemzeti szinten elért eredményeket vizsgálja, valamint az új munkamódszerekkel kapcsolatos első

¹ http://eurlex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexapi!prod!DocNumber&lg=en&type_doc=COMfina&an_doc=2007&nu_doc=0242&model=guicheti

² [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32007G1129\(01\):HU:NOT](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32007G1129(01):HU:NOT)

³ [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:42008X0610\(01\):HU:NOT](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:42008X0610(01):HU:NOT)

tapasztalatokat méri fel a tagállamok által benyújtott nemzeti jelentések, illetve az OMC-csoportok⁴ és a platformok⁵ munkája alapján. A Bizottság ezen elemzés alapján levont következtetéseit a 3.1.2 és 3.2.2 szakasz tartalmazza.

A kulturális szempontok érintett uniós szakpolitikákban való megfelelő figyelembe vételének (általános érvényesítésének) biztosítása terén elért eredményeket elsősorban a jelentéshez csatolt szolgálati munkadokumentum emeli ki.

2. A MENETREND CÉLKITÚZÉSEIVEL KAPCSOLATBAN ELÉRT EREDMÉNYEK

2.1. A menetrend 1. célkitűzése: a kulturális sokféleség és az kultúrák közötti párbeszéd támogatása

Számos területen tapasztalható előrelépés.

A **kultúrák közötti párbeszéd 2008-as európai éve**⁶ a tudatosság fokozására és az interkulturális párbeszéddel kapcsolatos szakpolitikai eszmecserére összpontosított. A kultúrák közötti párbeszéd európai éve eredményeképpen számos tagállamban új szakpolitikák és struktúrák jöttek létre, míg uniós szinten politikai megállapodás született az interkulturális kompetenciák erősítéséről⁷ és a kultúrák közötti párbeszéd külkapcsolatokban betöltött szerepéről⁸. Az Interkulturális Európáért Platform közzétette és továbbra is támogatja a civil társadalmi szervezetek javaslatai alapján készült, úgynevezett „Szivárvány Tanulmányt” (Rainbow Paper).

A kultúra területén tevékenykedő szakemberek és a **művészek mobilitási** lehetőségeinek javítását egyrészt a mobilitás akadályainak (például az információs rendszerek továbbfejlesztésével történő) leküzdésére és a közvetítő szervezetek szerepére koncentrááló OMC-csoport, másrészt a mobilitás támogatásával kapcsolatos új elképzelések kialakítására és tesztelésére szolgáló, 3 millió euro értékű, jelenleg is zajló külön kísérleti projekt oldotta meg⁹. A Bizottság emellett átfogó eljárás keretében foglalkozik azon akadályok leküzdésével, amelyekbe az európai országok állampolgárai uniós polgárként meglévő jogaik gyakorlása során ütköznek mindennapjaikban, és ez év folyamán jelentést ad ki az uniós polgárságról.

Dánia új, DIVA elnevezésű művésztelepprogramja az országba látogató, a képzőművészet, a zene, az irodalom és az előadó-művészet terén alkotó művészeket támogatja. Előkészületben van a külföldön dolgozni kívánó dán művészeket megcélzó program is. Az alkotói vagy tanulási tevékenységeket támogató új cseh program előmozdítja a mobilitást, hogy ilyen módon új alkotások jöhessenek létre.

A **gyűjtemények mobilitásával** foglalkozó OMC-csoport alapos összehasonlítást végzett számos terület gyakorlatát illetően, ideértve a kölcsönadást ösztönző, illetve akadályozó

⁴ Az OMC-csoportok zárójelentéseit lásd: http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/doc1565_en.htm

⁵ Ajánlott platformok: http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/doc1199_en.htm

⁶ Lásd: http://ec.europa.eu/culture/key-documents/doc539_en.htm

⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:141:0014:0016:HU:PDF>

⁸ http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/doc/ICD_external_relations_en.doc.pdf

⁹ http://ec.europa.eu/culture/our-programmes-and-actions/doc417_en.htm

tényezőket is. A Bizottság kulturális javak tiltott kereskedelmének megelőzésével és leküzdésével kapcsolatos vizsgálata jelenleg is folyik. Az Európai Parlament 2010-ben indította el azt a kísérleti projektet, amely a kulturális örökség védelmére szolgáló riasztási hálózat kialakításának lehetőségeit vizsgálja.

Hollandia kulturális javak tiltott kereskedelme ellen folytatott figyelemfelkeltő kampányának négy célcsoportja van: a műkereskedők, a lakosság, a kulturális örökséget kezelő intézmények és a bűnüldöző szervek. Egy ciprusi kormányzati program anyagi támogatást nyújt mind az országba behozott, mind az onnan kivitt műalkotások szállítási és kiállítási költségeinek fedezésére.

Egy másik OMC-csoport az **oktatás és a kultúra** közötti szinergiákra koncentrált, és ez volt a kultúrához való hozzáféréssel foglalkozó platform egyik témája is. Európai szinten egy új, kreatív generáció ösztönzésével kapcsolatos következtetések¹⁰ felismerik, hogy a kulturális kifejezőmódok és a kultúrához való hozzáférés központi szerepet töltenek be a gyermekek és a fiatalok kreativitásának fejlesztésében.

Szlovénia a kulturális és művészeti oktatásról szóló nemzeti iránymutatásokat fogadott el. Svédország Kreatív Iskolák elnevezésű, az iskolák és a kulturális iparág közötti együttműködést szolgáló kezdeményezésében a települések 97 %-a vesz részt. Minden görög település oktatásügyi igazgatóságában van olyan kulturális ügyekért felelős vezető, akinek az oktatás és a kultúra közötti kapcsolatok erősítése a feladata. Belgiumban a flamand közösség „Dynamo3” elnevezésű programja arra ösztönzi az iskolákat, hogy dolgozzák ki a művészeti és kulturális nevelés hosszú távú jövőképét.

A Bizottság „**Többnyelvűség: európai töke és közös elkötelezettség**” című 2008-as közleménye meghatározta azokat a lépéseket, amelyek segítségével a nyelvi sokszínűség a szolidaritás és a jólét alappillérvé válhat. Azóta két, strukturált párbeszédet szolgáló platform jött létre az üzleti világ és a civil társadalom bevonásával.

A kultúrához való hozzáférés átfogó területén előrelépés tapasztalható a digitalizálásban is. Az **Europeana** 2008-ban indult útjára. A Bizottság új intézkedéseket jelentett be, amelyek az európai digitális menetrend keretében a kulturális örökség digitalizálásának és online elérhetőségének ösztönzésére szolgálnak.

Észtországban a 2007 és 2010 közötti időszakra vonatkozó, a digitális kulturális örökséggel kapcsolatos stratégia számos, a kulturális örökségek hozzáférhetőségének javítására szolgáló e-szolgáltatást tartalmaz, ideértve többek között a nemzeti levéltárak, az országos könyvtár, a közszolgálati műsorszolgáltatók és a múzeumok közötti együttműködést.

A Bizottság 2009-es ajánlása arra hívja fel a tagállamokat és a médiaipar képviselőit, hogy az embereket a számtalan forrásból érkező médiaüzenetek tudatosabb szemléletére sarkallják, így fokozva a **médiaműveltséget**, amely fogalom alatt a médiatartalmakhoz való hozzáférés és azok kritikus szemmel való értékelése értendő. A nyomon követés a MEDIA 2007 programon és a MEDIA International elnevezésű előkészítő intézkedésen keresztül jelenleg is zajlik.

¹⁰ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:301:0009:0011:HU:PDF>

Portugália a szerzői jogok tudatosításával foglalkozó iskolai programot vezetett be, amellyel azt kívánják elérni, hogy a fiatalok megfelelően értékelni tudják az alkotást és a kulturális sokszínűséget. Szlovákia a civil társadalommal, az oktatási és médiaintézményekkel együttműködve készített médiaoktatási koncepciót fogadott el.

Emellett a Bizottság a kultúrához való hozzáférés ösztönzésére való tekintettel javaslatot tett az „Európai Örökség” cím¹¹ bevezetésére, amellyel a jelenlegi kormányközi kezdeményezésre kíván építeni. Az „Európai Örökség” cím olyan történelmi helyszíneket jelölne, amelyek az európai integrációt, eszméket és történelmet ünneplik és jelképezik. A cím olyan követelményrendszer alapján kerülne odaítélésre, amely figyelembe veszi a történelmi helyszínnel kapcsolatos – elsősorban a fiatalok számára biztosított – oktatási lehetőségeket is.

2.2. A menetrend 2. célkitűzése: a kultúrának mint a kreativitás mozgatórugójának a támogatása

Az együttműködés főként a kulturális és kreatív iparágak területére koncentrál, továbbá olyan stratégiai befektetésekre, amelyek a kultúra támogatása által helyi és regionális fejlesztéseket tesznek lehetővé. A **kultúra a kreativitás és innováció táptalajaként** uniós és nemzeti szinten is mindinkább a figyelem középpontjába kerül, hiszen természeténél fogva képes megalapozni egy növekedésnek és a foglalkoztatásnak kedvező környezetet. Mindezt megerősítik a kultúráról mint a kreativitás és az innováció ösztönzőjéről szóló tanácsi következtetések¹².

Lengyelország „A kultúra számít!” elnevezésű kulturális kampánya mind gazdasági, mind társadalmi szempontból hangsúlyozza a kultúra szerepét. Olaszországban a kreativitásról szóló 2009. évi fehér könyv a kreativitásnak és a kulturális termékek előállításának egy modelljét vizsgálja, valamint intézkedési javaslatokat tartalmaz a kreativitás fokozására.

A kreativitás és innováció 2009-es európai éve hasonlóképpen vizsgálta a kultúra gazdasági és társadalmi innovációs hatásait. Az európai év nagyköveteinek manifesztuma¹³ kiemeli a művészet, a filozófia, a tudomány és a vállalkozások világa közötti kapcsolódási pontok létrehozásakor felszabaduló kreativitás jelentőségét.

Az Európai Bizottság nevében készített több **tanulmány** is kapcsolódik a témához, ilyen különösen a kultúrának a kreativitásra kifejtett hatásairól szóló 2009-es tanulmány, a kulturális és kreatív iparágakban a vállalkozói készségről szóló 2010-es tanulmány, valamint az európai iskolákban folyó művészeti és kulturális oktatásról szóló Eurydice-tanulmány.

A **kulturális és kreatív iparágakra** irányuló különös figyelem uniós szinten egy zöld könyv 2010 áprilisában történő közzétételével csúcsonyosodott ki, amely olyan megfelelő környezet kiépítésének mikéntjét taglalja, amelyben a kulturális és kreatív iparág potenciálja felszabadulhat, hozzájárulva az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedéshez. A zöld könyv nagymértékben támaszkodik egyrészt az OMC-csoport munkájára, másrészt a kulturális és kreatív iparágak platformja keretében lefolytatott munkára, amely olyan kérdéseket foglalt egységes konzultációs keretbe, mint a finanszírozási forrásokhoz való

¹¹ http://ec.europa.eu/culture/our-programmes-and-actions/doc2519_en.htm

¹² http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/doc/CONS_NATIVE_CS_2009_08749_1_EN.pdf

¹³ http://www.create2009.europa.eu/about_the_year/manifesto.html

hozzáférés, a kreatív vállalkozói készség szükséges összetevői és a más gazdasági ágazatokkal való innovatív partnerség¹⁴.

2009 októberében vitadokumentumot tettek közzé a különféle kreatív tartalmak (könyvek, zene, filmek, videojátékok) számára létrehozandó európai digitális egységes piac megvalósításának kihívásairól. A dokumentum a kreatív tartalom szabad internetes forgalmának akadályait elemzi, és nyilvános konzultációt indít egy valódi egységes piac létrehozására irányuló lehetséges megvalósítási intézkedésekről.

A 2008-as „Creative Britain Strategy” (kreatív Nagy-Britannia stratégia) a kreatív iparágakba való kormányzati beavatkozás kulcsfontosságú kérdéseit – úgymint szakértelem és tehetség, innováció, szellemi tulajdon és a kreatív vállalkozások támogatása – célozza meg. A kreatív iparágak fejlesztésére vonatkozó új litván stratégia támogatni kívánja a kreatív iparágak inkubátorainak nemzeti hálózatát. Finnország kreatív gazdaságra irányuló fejlesztési stratégiája a kreatív iparágon belül a foglalkoztatást, a vállalkozói készséget és a termékfejlesztést célozza meg.

Egyre inkább elismerik továbbá a **kultúra** jótékony hatását a **helyi és regionális fejlődésre**. A 2007–2013-as időszakra a kohéziós alaphoz 6 milliárd eurót fordítanak a kultúra támogatására, vagyis a kulturális örökség megőrzésére és védelmére, a kulturális infrastruktúra fejlesztésére, valamint a kulturális szolgáltatások támogatására. További finanszírozást biztosítanak a következő jogcímenek: idegenforgalom, városi területek megújítása, a kkv-k támogatása és információs társadalom. Egy másik tanulmány a kultúrával mint a helyi és regionális fejlesztés eszközével foglalkozik, célja pedig, hogy regionális és helyi szinten egyaránt gyakorlati eszközöket adjon a döntéshozók és a kulturális szereplők kezébe. A következő, 2014-ben induló új kohéziós politika előkészítésében értékes tanulságokkal szolgálhatnak az olyan projektek és tanulmányok, amelyek a kulturális szférában és legfőképp a kreatív iparágakban rejlő hatalmas potenciál felszabadítására szolgáló eszközöket alakítanak ki. A kulturális és a kreatív iparág a regionális és a városi fejlesztési stratégiák szerves részévé kell hogy váljon, a különféle szakpolitikai területeket képviselő hatóságokkal és az érintett civil társadalmi szereplőkkel létrehozott partneri kapcsolatok keretében.

Írország 2009-ben indított, a kulturális turizmus fellendítését célzó kezdeményezése a művészetek, a kultúra és az idegenforgalom területei közötti együttműködést kívánja előremozdítani. A román kulturális minisztérium által a kulturális turizmus ügyében összehívott szakértői csoport az intézmények közötti együttműködés fellendítését tűzte ki célul, a tárgyi és a szellemi kulturális örökségben rejlő valamennyi lehetőség kiaknázása érdekében.

A nyitott koordinációs együttműködés folyamatában kihívásnak bizonyult a **kulturális statisztikák harmonizálására szolgáló módszerek kidolgozása**. Az Eurostat 2009 szeptembere óta támogatja a nemzeti statisztikai hivatalok hálózatának közös munkáját. A hálózat – a luxemburgi kulturális minisztérium koordinációja mellett – két éven keresztül a kulturális statisztika módszertani kereteivel, a kulturális és kreatív iparágakkal, a kultúrába fektetett köz- és magánkiadásokkal, a kulturális életben való részvétellel, valamint a kultúra társadalmi hatásaival foglalkozik majd.

¹⁴ Lásd még az Amszterdami Nyilatkozatot: <http://85.92.129.90/~workshop/>

2.3. A menetrend 3. célkitűzése: a kultúra kulcsfontosságú szerepének támogatása az EU nemzetközi kapcsolataiban

A kulturális kifejezési formák sokféleségének védelméről és elősegítéséről szóló UNESCO-egyezmény¹⁵ részes feleként az EU kötelezettséget vállalt arra, hogy a partnerországokkal és -régiókkal fenntartott kapcsolataiba beépíti a kulturális dimenziót.

A menetrend elfogadása óta az EU külkapcsolataiban a kultúra szerepére vonatkozóan új stratégiai keret van kialakulóban. A kultúrát mindinkább elismerik a politikai, társadalmi és gazdasági fejlődés stratégiai fontosságú tényezőjeként. Az új kezdeményezések egyre növekvő mértékben mozgósítanak pénzügyi forrásokat: 2007 óta összesen több mint 100 millió eurót különítettek el harmadik országok kultúrájának támogatására, valamint a regionális együttműködések számára.

Az európai szomszédságpolitika által érintett régiókban az EU jelentősen fokozta a kulturális együttműködés támogatását. 2009 és 2010 folyamán e régiókra összpontosulnak az EU Kultúra programján belüli különleges tevékenységek, 2011-ben pedig a tervek szerint új kezdeményezés indul a régiós és a régiók közötti együttműködési tevékenységeket illetően.

Az **Unió a Mediterrán Térségért** kezdeményezés keretében új kulturális Euromed-stratégia előkészítése van folyamatban. A Bizottság által lebonyolított igényfelmérést és konzultációs eljárást követően az együttműködő partnerek által kinevezett ad hoc munkacsoport dolgozza ki a miniszterek elé bocsátandó stratégiatervezetet.

A **csatlakozni kívánó országokban** a kulturális örökségnek minősülő értékek helyreállítására irányuló fő törekvések mellett a független szervezetekre is összpontosítanak, az IPA civil társadalmi eszközének külön felhívása útján. A kultúra a politikai párbeszéd tengelyéül szolgál a nemrég, 2009-ben létrehozott **keleti partnerségben** is. A 2010-ben indítandó keleti partnerség kulturális program célkitűzése a kulturális szereplők teljesítményének fokozása, a regionális kapcsolatok ápolása, valamint a partnerországokkal közös kulturális politikák fejlesztésének elősegítése.

2008-ban Szlovénia volt a házigazdája annak a konferenciának, amelynek során elindították a délkelet-európai térség kulturális örökségének helyreállítását támogató ljubljanai folyamatot.

A kultúra kiemelt szerepét a **fejlesztési politikák** területén is mindinkább elismerik. A Bizottság 2009-ben az összes érdekelt közös erőfeszítésének eredményeképpen elindított egy folyamatot a kultúra fejlesztésben való részvételének fokozására. Az EU-ból és az AKCS-országokból érkezett szakemberek részvételével felállított bizottság feladata, hogy figyelemmel kísérje a munkát és az elért eredményeket a tizedik EFA AKCS-államokra vonatkozó kulturális programjának kidolgozásában¹⁶.

Spanyolország 2007-es kulturális és fejlesztési stratégiája az UNESCO-egyezmény alapelveire épül.

Az EU a **kereskedelmi kapcsolatok** területén továbbra is figyelembe veszi az audiovizuális iparág sajátos kettős (gazdasági és kulturális) jellegét, amelynek köszönhetően az iparág az

¹⁵ 2010 áprilisáig több mint 110 ország ratifikálta.

¹⁶ Lásd: http://www.culture-dev.eu/pages/en/en_accueil.html

adott bilaterális és multilaterális tárgyalásokon az identitás és az értékek megnyilvánulásának csatornájaként működik. Ezzel egyidejűleg a CARIFORUM-országokkal¹⁷ kötött gazdasági partnerségi megállapodás keretében aláírt, kulturális együttműködésről szóló jegyzőkönyv megalkotásával – az UNESCO-egyezmény elveivel összhangban – elismerik a fejlődő országokat illetően a kedvezményes elbánás szükségességét a kulturális kifejezőmódok területén, a kiegyensúlyozottabb cserék előmozdítása céljából.

A Franciaország és partnerországai között megkötött új filmes koprodukciós megállapodások is magától értetődően tartalmazznak utalást az UNESCO-egyezményre.

További előrelépés figyelhető meg a fejlett, illetve a feltörekvő partnerországokkal fennálló **kétoldalú partnerségeknek** köszönhetően. 2009-ben az EU és az orosz kulturális minisztérium közösen rendezte meg az „Oroszország–EU: útjelző táblák a kulturális együttműködés útján” című magas szintű szemináriumot Moszkvában. 2010-ben létrehozták az „Északi Dimenzió” elnevezésű kulturális partnerséget. Az EU és Brazília közötti stratégiai partnerség kulturális vetülete a 2009-ben az Európai Bizottság és a brazil kulturális minisztérium által aláírt együttes nyilatkozatban nyert megerősítést. Az EU és Mexikó hivatalosan 2008 októberében hozott létre stratégiai kapcsolatot. Az Európai Bizottság és a kínai kulturális minisztérium között 2009 májusában indult meg a politikai párbeszéd. A kulturális programok különleges tevékenységi területei többek közt a Kínával, Indiával és Brazíliával közös projektek támogatásával foglalkoznak.

Az audiovizuális területen folytatott tevékenységek közül megemlíthető a **MEDIA International** elnevezésű előkészítő intézkedés, amelynek célja az európai és a harmadik országbeli szakemberek közötti együttműködések elősegítése, valamint a filmes/audiovizuális termékek kétirányú áramlásának ösztönzése. A támogatási projekt a 2011–2013-as időszakban MEDIA Mundus néven folytatódik majd, 15 millió eurós költségvetéssel.

3. MUNKAMÓDSZEREK ÉS PARTNERSÉGEK

A Bizottság több munkamódszert is javasolt a menetrend számára, ezek közül a legfontosabb a nyitott koordinációs módszer, valamint a kulturális iparággal való párbeszéd hatékonyabb rendszerének kiépítése.

3.1. A nyitott koordinációs módszer

3.1.1. Első tapasztalatok

A Tanács 2008–2010-es kulturális munkatervé négy szakértői csoportot jelöl ki, amelyek a nyitott koordinációs módszer segítségével megosztják egymással tapasztalataikat, és javaslatokat tesznek a munkatervben meghatározott, prioritást élvező témaköröket illetően:

- a kulturális és kreatív iparágak
- a kultúra és az oktatás közötti szinergiák

¹⁷ Az UNESCO-egyezményben foglaltak végrehajtására szolgáló és azokat támogató külön megállapodásokat és jegyzőkönyveket Dél-Koreával már aláírták, az Andok Közösség országaival és a közép-amerikai országokkal pedig most véglegesítik ezeket.

- művészek és más, a kultúra területén tevékenykedő szakemberek mobilitása
- a gyűjtemények mobilitása

Míg a munkaterv minden egyes csoport számára meghatározott célokat tűzött ki, az egyes szakterületek közötti megegyezés kihívásnak bizonyult a csoportok munkájában, és bizonyos esetekben késleltette tevékenységük tényleges megkezdését.

A legtöbb témakört illetően a csoportok fő célja a tapasztalatok megosztása volt a szakpolitikai javaslatok megfogalmazása érdekében. Egyes esetekben a hangsúly a különböző nemzeti gyakorlatok összegyűjtése és elemzése felé tolódott el.

Habár mindössze kétévnyi tapasztalatra támaszkodva határozott következtetéseket levonni nem könnyű feladat, a kultúra területén mind a Bizottság, mind pedig a tagállamok általában hatékonynak tartják a nyitott koordinációs módszert.

A nyitott koordinációs módszer alkalmas keretnek bizonyult a nemzeti kormányzatok közötti kapcsolatok építésére és a kölcsönös tanulás lehetőségének megteremtésére. Bár a szakértői csoportok célja szakpolitikai javaslatok alkotása volt, a fő kihívás továbbra is abban rejlik, hogy hogyan érvényesítik ezen javaslatokat uniós és tagállami döntéshozói szinten, valamint hogy hogyan tárják a szakértői csoportok munkájának eredményét a Tanács elnökségei és a Bizottság elé.

3.1.2. A jövő kihívásai

Az OMC-együttműködés olyan kérdésekre és eredményekre helyezi a hangsúlyt, amelyekkel a tagállamok és a Bizottság saját hatáskörükben foglalkozhatnak, és ezáltal előrelépés érhető el a menetrendben kitűzött célok ügyében.

Az OMC-csoportok, a Bizottság és a Tanács, különösen az elnökségek tevékenységének szorosabb összehangolása mindezt támogatni fogja. Egyértelműen az elnökségeknek kell felügyelnie a prioritásokat, ezzel biztosítva, hogy az elnökségi programok és a Tanács tevékenysége OMC-eredményekre épülnek.

A kulturális minisztériumok főigazgatóinak ülései a stratégiai gondolkodás eredményes fórumának bizonyultak, és az OMC-eredmények terjesztésének és alkalmazásának fontos csatornájává válhatnak. Rendelkezni kell a főigazgatói ülések minden elnökség alatti rendszeresebb megtartásáról, és ezeken az elnökségi prioritásoknak megfelelően egy vagy több OMC-csoport eredményeit kell vizsgálni.

A tagállamok által a nemzeti jelentésekben és az OMC résztvevői által tett javaslatok fényében a Bizottság a hatékony együttműködés megerősítésének következő módjait ajánlja:

- A tagállamoknak a megfelelő tanácsi szerveken keresztül meg kell határozniuk azokat az átfogó és konkrétabb témákat, amelyekkel az OMC-csoportok foglalkoznak majd. A témacsoportok számának 4-ben vagy 5-ben történő maximalizálásával ésszerűen biztosítható, hogy a Bizottság érdemben képes támogatni a folyamatot, és hogy a Tanács, különösen az elnökségek elegendő kapacitással rendelkezzenek a csoportok munkájából származó eredmények alkalmazására. A témákat minden egyes csoportban egymás után kell megvitatni és időrendben kell kifejtetni. A négyéves távlatban történő tervezés fenntartható

együttműködést, felidős felülvizsgálatot és jelentős tematikus haladást tenne lehetővé.

- A Tanácsnak is minden téma esetében konkrét elvárásokat kell meghatároznia, ilyenek például az elemző jelentések, a bevált gyakorlatok összefoglalása vagy a szakpolitikai ajánlások, valamint tájékoztatási lehetőségekről kell rendelkeznie, ilyenek például az elnökségi konferenciák, a főigazgatói ülések, a kulturális iparág platformjai által vagy közreműködésével szervezett rendezvények és a Bizottság által szervezett szemináriumok.
- Ezek alapján minden csoport meghatározza a munkamódszereit, amelyek a Brüsszelben tartott plenáris ülésektől a fogadó országokban tartott, együttes tanulási tevékenységekig terjedhetnek. A csoportoknak, mint ahogy most is, egy vagy két elnöke lesz, akiket a Kulturális Bizottság jelöl és fogad el.
- Pontosan meghatározott témákkal kell megkönnyíteni a tagállamok számára a megfelelő profillal rendelkező csoporttagok kiválasztását. A regisztráció évenként megismételhető, ezáltal biztosítható, hogy a tagok az adott évben napirenden lévő témákhoz a legmegfelelőbb profillal rendelkezzenek. Bizonyos témák mélyrehatóbb tárgyi tudást igényelnek, mások tágabb politikai rálátást. Akár tudományos körökből vagy a civil társadalomból, akár minisztériumi dolgozók közül (vagy ezek közül mindből) jelölik a téma szakértőit, a szakpolitikai döntéshozatallal való szoros együttműködés és a minisztérium támogatása mindenképpen elengedhetetlen.
- A 22–27 résztvevő tagállam részvételével működő OMC-csoportok mérete nem feltétlenül előnyös, és a gyakorlatban az egyeztetések inkább a kisebb alcsoportokban folynak. A cél továbbra is az aktív csere és a párbeszéd. Ez megnyilvánulhat például tapasztalatcserében, együttes tanulási tevékenységek megrendezésében, vagy egy-egy esettanulmány elkészítésében is. A meghatározott témák négy év alatt egymás után történő megvitatása által a tagállamok könnyebben határozhatják meg, hogy mely egyeztetéseken kívánnak aktívan részt venni.
- A Kultúra programnak támogatnia kell a csoportokat, különösen az együttes tanulási és az ismeretterjesztési tevékenységeket.

Az átdolgozott munkamódszerek elő fogják mozdítani az OMC-eredmények alkalmazását. Az egyértelműen azonosított témák, célok és terjesztési lehetőségek segítségével a tagállamoknak az OMC szerinti együttműködése egyértelműbben meghatározott mérföldkövek keretében folyhat. A legfőbb cél az OMC-csoportok, a Bizottság és a Tanács, különösen az elnökségek tevékenységének egyértelműbb meghatározása.

3.2. Strukturált párbeszéd a kulturális iparággal

3.2.1. Első tapasztalatok

A Bizottságnak továbbra is eltökélt szándéka, hogy párbeszédet folytasson a kulturális iparág szereplőivel, annak biztosítása érdekében, hogy az iparág véleménye az európai szintű politikai vitákban is megfelelően érvényesüljön.

2007 óta a Bizottság és az iparág között folyó strukturált párbeszéd két fő struktúrán, bizonyos európai szervezetek tematikus platformjain és az Európai Kulturális Fórumon keresztül zajlik.

A kultúrák közötti párbeszéd 2008-as európai éve előtt, annak megtervezése és támogatása céljából az iparág létrehozta a „Szivárvány Platformot”, a civil társadalom és a Bizottság közötti kapcsolódási pontot, amely azóta az Interkulturális Európáért Platformmá nőtte ki magát. Erre a példára alapozva a Bizottság 2008 közepén nyílt pályázati felhívást tett közzé hangsúlyozottan európai vonatkozással bíró kulturális szervezetek számára két további, egyrészt a kultúrához való hozzáféréssel, másrészt a kulturális és kreatív iparágakkal foglalkozó platform létrehozására.

Minden platform előbb szakpolitikai ajánlásokat dolgozott ki, majd a 2009-es Európai Kulturális Fórumon bemutatta ezeket a tágabb értelemben vett iparágnak.

A platformok beszámolóí alapján az egyik legfőbb haszon a kulturális iparágban megfigyelhető mélyrehatóbb és szélesebb körű párbeszéd. A strukturált párbeszéd arra ösztönzi a rendkívül heterogén kulturális iparág szereplőit, hogy közös alapot találjanak. Az iparág tájékozottabb a politikai folyamatokkal kapcsolatban, és nyitottabb a politikai szerepvállalás felé.

A prioritások kialakításától függően azonban az iparág számára nehézséget jelenthet a legmegfelelőbb tárgyalópartnerek és a meghatározott kérdésekre vonatkozó legalkalmasabb szakpolitikai kezdeményezések azonosítása. A civil társadalom párbeszédének, valamint a Bizottság, az OMC-csoportok és a Tanácsban a tagállamok tevékenységének szorosabb összehangolása világosabb képet adna arról, hogy az ajánlásokat mikor és hová lehet benyújtani.

3.2.2. *A jövő kihívásai*

A platformok által, valamint a tagállamok által a nemzeti jelentésekben tett javaslatok fényében a Bizottság az eredményes együttműködés megerősítésének következő módjait ajánlja:

- Minden tematikus platformnak „tükröznie” kell egy OMC-szakterületet és kapcsolódnia kell ahhoz, ilyen módon lehetővé téve az összehangolt mérlegelést és az elsőbbségi témákról folyó vitát. A Bizottság továbbra is fenntartja bilaterális kapcsolatait a platformokkal, és a platformok igazgatóságainak részvételével tartandó évenkénti ülést javasol.
- A kétévente megtartott Európai Kulturális Fórum továbbra is az egyik legjobb alkalom a civil társadalom és a döntéshozók közötti párbeszéd folytatására. A 2009-es fórum a kultúra érintett európai politikákban történő érvényesítésében elért eredményekre helyezte a hangsúlyt, és több mint 1000 résztvevőt vonzott. A konkrét kérdések megvitatásához azonban kisebb méretű rendezvényekre is szükség van. A jövőben a platformok irányítása alatt folyó vitákban és tájékoztató rendezvényeken az iparágból érkező résztvevőket, a „tükröző” OMC-csoportot, és a tagállami és európai döntéshozókat kell összefogni. Megvizsgálják a működési támogatás alternatíváit, a kísérleti szakasz tapasztalatai ugyanis azt mutatják, hogy a projektfinanszírozások alkalmasabbak lehetnek a platformok tevékenységének támogatására.
- Bizonyos tagállamokban a kulturális civil szerveződésekkel folytatott strukturált párbeszéd kedvező tendenciát mutat. Magyarországon a Kulturális Ágazati Szakpolitikai Tanács kormányképviselőkből, a kultúra területén tevékenykedő

szakemberekből, támogató szervekből és szakszervezetekből áll. Romániában egy kísérleti párbeszédplatform mára a Kulturális és Örökségvédelmi Minisztériumnak az érdekelt felek bevonására szakosodott részlegévé fejlődött.

A kulturális civil szerveződésekkel folytatott, jobban összpontosított párbeszéd segítségével pontosabban meg lehet határozni a politikai prioritások megvalósításához szükséges közös erőfeszítéseket. Az OMC segítségével megvitatott témákat „tükröző” tematikus platformok megkönnyítik a civil társadalom tapasztalatainak és tudásának a döntéshozatalba való átültetését.

4. AZ ELŐTTÜNK ÁLLÓ ÚT

A menetrend elfogadása óta szerzett tapasztalatok rávilágítottak az európai szintű kulturális politika terén folytatott együttműködésben rejlő lehetőségekre, mind a tagállamok közötti, a szakpolitikáknak a legjobb gyakorlathoz való hozzáigazítását megcélzó tapasztalatcseréken, mind a kulturális civil szerveződéseknek a döntéshozatalban való aktívabb részvételén, mind pedig a kapcsolódó szakpolitikák következetesebb megközelítésén keresztül.

A jelenlegi **átfogóbb megközelítés** miatt még fontosabb az együttműködés megerősítése.

A Bizottság által javasolt „Európa 2020” stratégia célja, hogy az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása érdekében tett intézkedések segítségével Európát ismét a hosszú távú növekedés útjára terelje. Ennek keretében a kultúra alapvető szerepet játszhat, beleértve olyan központi kezdeményezéseket, mint amilyen például az Innovatív Unió (kreatív ökológia, nem technológiai innováció), a digitális menetrend (médiaműveltség, új környezet az alkotáshoz és kultúrához való hozzáférés) és az „új munkahelyekhez szükséges új készségek” elnevezésű kezdeményezés (interkulturális kompetenciák és transzverzális készségek). A kultúrának a regionális és a helyi fejlődésben betöltött szerepét is hangsúlyozni kell a kohéziós politika keretében (kreatív és interkulturális városok és régiók). A kultúrának az EU határain kívüli, a bővítési politikában és a külkapcsolatokban betöltött szerepét tovább kell fejleszteni (ezáltal Európa az alkotás ideális helyszínévé kerül a köztudatba, és a világ más részeivel folytatott kulturális cserék és együttműködés kiegyensúlyozottá válnak).

Az ebben a jelentésben előterjesztett javaslatok célja az eredményes együttműködés megerősítése által elősegíteni, hogy a kultúra teljes mértékben hozzájáruljon az intelligens, fenntartható és inkluzív Európa megteremtéséhez.

5. KÖVETKEZTETÉS

A Bizottság felkéri az Európai Parlamentet, a Tanácsot, a Régiók Bizottságát és a Gazdasági és Szociális Bizottságot, hogy reagáljanak az ebben a jelentésben foglaltakra.

A Bizottság felkéri a Tanácsot, hogy tegye meg a megfelelő lépéseket az OMC segítségével megvitatandó átfogó tematikus kérdések és egyedi kiemelt témák kiválasztásához.

A Bizottság javaslatot tesz arra, hogy az OMC-eredmények, a strukturált párbeszédet szolgáló platformok munkája és a tagállamok önkéntes hozzájárulásai alapján tematikusan ismerteti, hogy milyen eredmények születtek a kiválasztott témák tekintetében.